

İÇİNDEKİLER

Dans nedir ?	7
Dans ve ruh	9
Avignon köprüsünde, hep beraber çember olur dans ederiz	17
Dans benim!	21
Bir makine zarif olabilir mi?	25
Dokunulmaz beden	39
Dans etmek taklit etmek değildir	42
Hareketin gerçekliği	46
Jest kullanmadan dans etmek, gevezelik etmeden konuşmak	53
Dans ve kavramları	57
İnekler geviş getirir, düşünceler dans eder	68
Dizin	74

Dans nedir ?

Çocuk yürümeyi öğrenir öğrenmez, çok doğalmış, müziğin ritmine eşlik etmeye başlar. Hayvanların da dans ettiği söylenir. Arıların dansından, tavus kuşunun çiftleşme dansından ya da dalgalarla oynayan yunusların dansından söz edilir.

Elementlerin de dans ettiği söylenir. Rüzgârın, ateşin ya da bulutların dansından bahsedildiğini sık sık duyarız. Hatta kelimeler bile bazen boş bir sayfada cümlelerin ve sesin ahengiyle dans eder. O hâlde her şey dans edebilir. Dans, soluduğumuz hava veya akıp geçen zaman gibi bir gerçekliktir.

Herkes dansın ne olduğunu bilir ya da bildiğini sanar. Ama dans hakkında bildiğimizi sandığımız her şeyin birdenbire yerle bir olması

ve hakkında söyleyecek tek söz bulamamamız, dansın gerçekte ne olduğunu kendimize sormamız için yeterlidir. Bu gerçeklik bir gizeme dönüşür, çünkü dans gözükütüğünden çok daha karmaşıktır ve dans ediyor olmamız, dansı gerçekten bildiğimiz anlamına gelmez.

Yine de kesin bir yanıt beklentisinde olmadan şu soruyu sorma cesaretini gösterelim: “Dans nedir?” Bu soru tek başına, dansa ve dansın baş döndürücü dünyasına fırtınalı bir giriş yapmamızı sağlar.

Victor Hugo'nun *Notre-Dame'ın Kamburu* romanındaki rahip Claude Frollo şöyle söylemişti: “Ah! Bunların hepsi kafamda bir fırtına gibi! Dansın başımı döndürüyor!” Her filozof her dansçıya aynısını söyleyebilir.

Victor
HUGO
(1802-1885)
Fransız
yazar

Dans ve ruh

Dansçı bizi dondurur, ele geçirir, hayranlıktan söyleyecek söz bulamaz hâle getirir. İçinde bulunduğumuz bu izleyici hareketsizliği hâlinde, dansçıya düşüncelerimizle eşlik ederiz. Uyandırdığı **sempati** ile bizi hareketlerinin içine sürükler, bu sempati onun duygularına doğal bir şekilde katılmamızı sağlar: Bir insan önümüzde acı çeker, bu bize onun acısını verir. Ağlar ve bizde de ağlama isteği doğurur. Güler, biz de nedenini bilmeden onunla güleriz.

Dans eder, biz de zihnen dans ederiz. Dans etmeden de, “ayaklarımızın karıncalandığını” hissederiz. Bedenimiz, mantığı ve temkini bir kenara bırakarak sahneye çıkma, onun be-

Sempati
İki kişinin birbirine karşı duyduğu doğal eğilim, doğal yakınlık duygusu, duygudaş olma durumu.

Olgu
Bilince hitap eden ve duyularla zaman ve mekan içinde algılanabilen şey.

den hareketlerine eşlik etme isteği duyar. Tıpkı futbol maçında gol atan futbolcunun hareketini ekran başında istemsizce taklit etmemiz gibi. Dolayısıyla taraflardan biri köşede tek başına dans eden **dansçı**, diğeri de tepkisiz ve durağan şekilde onu izleyen **seyirci** değildir. Orada, aynı “oyun” içinde, **dansın sessiz diyalogunda, iletişim kuran iki özne** vardır. Dans eden yalnızca kendisi için değil, elbette izleyici için de dans eder. Her beden hareketi izleyicide içsel hareketlenme yaratır, diğer adıyla **duygu** yaratır; izleyici fiziksel olarak yapamadığını düşünceleriyle yapar, dansçıya düşünceleriyle eşlik eder. Sanki izleyicinin durağan bedeni, ruhunu kendi yerine hareketlendirmeye zorluyordur.

Beden yalnızca bir istek tarafından değil, özgün bir aktivite tarafından harekete geçirilir. Bilinçli ya

Duygu
İten, kendiliğinden gelen
hareketlenme

da bilinçsiz eylemlerimizin büyük kısmından beden sorumludur. Düşüncemizin kendisi bedenimizin durumlarına itaat eder. Bunu her hasta oluşumuzda (ateşten parlayan gözler) ya da bir duyguya kapıldığımızda (kızarmak ya da öfkeden titremek) fark ederiz. Bu şekilde, dans eden kişi ve izleyici birbirinden, tıpkı beden ve ruhun gibi ayrılmazdır. Esmeralda'nın dansı neden Claude Frollo'nun başını döndürür? Yanıt romanın içindedir, Claude Frollo'nun arkasında, kendisi gibi Esmeralda'yı seyreden Quasimodo vardır. Esmeralda güzel, Quasimodo çirkin-dir, Esmeralda aydınlık, o karanlık, Esmeralda dansçı, Quasimodo topal bir izleyicidir, Esmeralda'nın güzel ayakları, Quasimodo'nun ise tahtadan bir ayağı vardır. Ne var ki bu ikisi aslında ikiz kardeşler: Esmeralda'nın annesi çalınan bebeğinin kunda-

ğında Quasimodo'yu bulmuştur, hikâyeleri aynı yatakta başlar. Bir sembolün iki parçasıdır. Bu sembol aslında bir tabaktır; iki parçaya kırılmış tabağın parçalarıdır, onları elinde bulunduranların parçaları birleştirerek birbirlerini tanımasını sağlayacaktır. Dansçı ve izleyici, dansçı ve filozof, tıpkı Esmeralda ve Quasimodo gibi birbirlerini çekerler. Çünkü kendilerinin bir bütünlüğün parçası olduğunu görürler.

Bu demektir ki, **kendi kendimize ve kendimiz için yaşayan yalnız bireyler değiliz.** Bedenimiz yalnızca bize ait değil, ona tamamen sahip değiliz. Bedenimiz kurallara, yönetmeliklere bağlıdır (örneğin kıyafet yönetmeliği). Bunları ise içinde yaşadığımız toplum belirler; **aynı inanç, bilgi, kültür, acı ve zevki, umut ve trajedileri paylaşan topluluk.** Bu topluluk aynı zaman-

**DANŖININ HER
BİR JESTİNDE
HAREKETE GE-
ÇEN, EVRENİN
TAMAMIDIR.**

Ananda Coomaraswamy